

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kulturmiljöenheten
Eva Björkman
010-22 45 104

Delg.kv.

Skara kommun
Stortorget 2
532 88 SKARA

Byggnadsminnesförklaring av Djäknestallet Fastigheten Iris 1, Skara stad och kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturmiljölagen (SFS 1988:950), Djäknestallet för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsbestämmelser:

Byggnaden

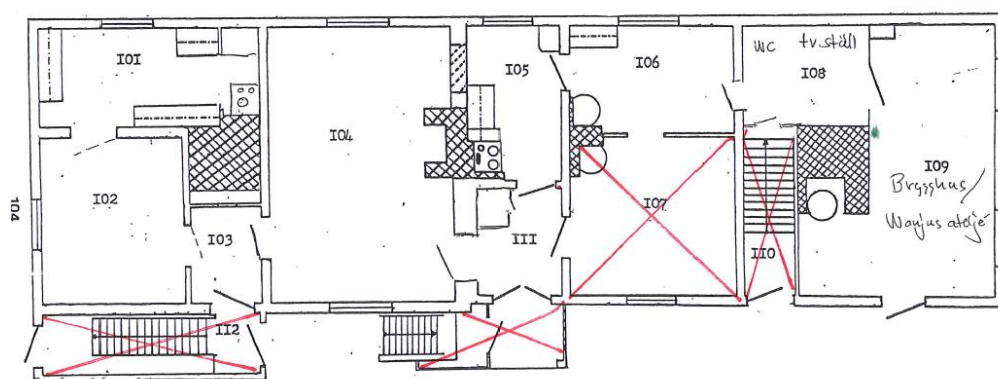
1. Byggnaden får inte rivras, flyttas, byggas om eller på annat sätt till sitt yttre förändras.
2. Byggnadens utvändiga fasadbeklädnad får inte bytas ut.
3. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
4. Fast inredning får inte ändras eller tas bort. Till fast inredning hör bl.a. dörrar och dörrfoder, fönster och fönsteromfattningar, lister, golv, spisar och kakelugnar.
5. I de rum som har kryssmarkerats får ytskikten inte övertäckas, övermålas eller på annat sätt förändras.
6. Byggnaden ska underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet ska ske med material och metoder anpassade till byggnadernas egenart. Samråd med Länsstyrelsen ska ske innan vårdarbeten påbörjas.

Skyddsområdet

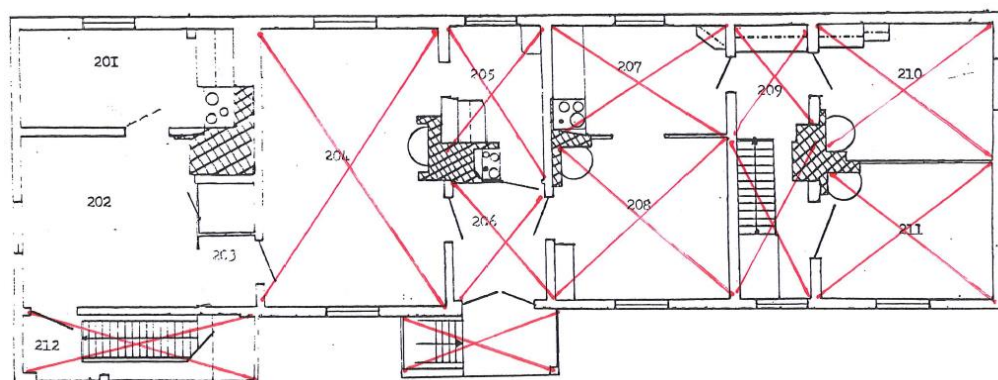
7. Skyddsområdet, markerat med streckad linje på bilaga 1, ska hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte försvakas. Samråd med Länsstyrelsen ska ske innan vårdarbeten påbörjas.
8. Området får inte ytterligare bebyggas.

Skyddsområdet

Bottenvåningen

Ovanvåningen

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna om åtgärderna är förenliga med bevarandet av byggnadsminnets kulturhistoriska värde.

Länsstyrelsen får ställa skäliga villkor för tillståndet. Villkoren får bl a avse hur ändringen ska utföras samt krav på dokumentation och antikvarisk kontroll och medverkan.

Redogörelse för ärendet

Skaradjäknares förening har den 23 maj 2013 väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av Djäknestallet i Skara. Ärendet har remitterats till Västergötlands museum som i yttrande som inkom till Länsstyrelsen den 19 augusti 2013 har redogjort för byggnadens historik och kulturhistoriska status. Museet framför att byggnaden har en fast och långvarig förankring i Skaras historia som skolstad och väl uppfyller kraven för en byggnadsminnesförklaring. Länsstyrelsen har därefter besiktigt byggnaden för att bedöma dess kulturhistoriska värden.

Länsstyrelsen har remitterat ett förslag till skyddsbestämmelser till Skara kommun som har lämnat synpunkter i yttrande den 14 mars 2014. Kommunen som fastighetsägare ställde sig positiv till en byggnadsminnesförklaring men bedömde att en del av skyddsbestämmelserna är för långtgående.

Länsstyrelsen har vid sammanträffande med stadsarkitekt Anders Kyrkander gått igenom kommunens synpunkter på plats den 20 maj 2014. Förslaget till skyddsbestämmelser har därefter reviderats med beaktande av kommunens synpunkter. Kommunstyrelsen i Skara har i beslut den 28 oktober 2015 förklarat att man är positiv till en byggnadsförklaring och de reviderade skyddsbestämmelserna.

Historik

Den långa timrade längan kan först spåras till 1800-talets början då en enklare timrad bod fanns som gårdshus på tomten. 1841 har huset byggts om och till så att det innehåller två våningar och är inrett med bostäder. På 1850-talet förstoras huset ytterligare och det är vid denna tid som huset börjar bebos av studenter (djäknares) i flera små hushåll. När benämningen Djäknestallet började användas är dock obekant. Under det sena 1800-talet var närapå en fjärdedel av Skaras befolkning djäknares och två tredjedelar av dem var inackorderade på olika sätt. En del bättre bemedlade ordnade skolhushåll för sina söner. Många djäknares var inackorderade hos ensamstående kvinnor, t.ex. prästänkor, som svarade för logi och mathållning.

När det nya biblioteket byggdes i mitten av 1980-talet revs fastighetens tidigare huvudbyggnad och Djäknestallet flyttades några tiotal meter mot nordost till den nuvarande platsen. Efter flyttningen renoverades byggnaden var-

samt med syfte att åskådliggöra 1800-talets boendeförhållanden för studenterna i Skara.

Beskrivning

Djäknestallet är en förhållandevis enkel tvåvånings byggnad, uppförd av timmer och klädd med panel målad i ljusgul oljefärg. Taket är nyligen omgjut med tegel. Huset rymmer ett tjugotal rum, kök, trapphus och förstugor som alla ger ett homogent och autentiskt intryck av hur ett enklare bostadshus i småstadsmiljö kunde vara disponerat i slutet av 1800-talet med en jämn och trovärdig uppsättning av inredningsdetaljer från ca 1840 till 1910. Här finns en mångfald inredningsdetaljer, såsom snickerier, eldstäder och annan fast inredning, samt hyvlade tak och skurade golvbrädor, i en utsträckning och omfattning som inte torde finnas bevarade på många andra håll.

Djäknestallet från sydväst. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum

Motivering

Enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950) 3 kap 1 § får Länsstyrelsen förklara en byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde för byggnadsminne. Bestämmelserna om byggnadsminnen får också tillämpas på parker, trädgårdar eller andra anläggningar.

Djäknestallet berättar om en viktig del av Skaras historia som skolstad och illustrerar väl, både exteriört och interiört, de förhållanden som studenter från landsbygden levde i under 1800-talet.

Länsstyrelsen bedömer att Djäknestallet har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Beslutet bidrar till att uppnå de svenska miljömålen.

Övrigt

Nuvarande fastighetsägare: Skara kommun, e-post skara.kommun@skara.se

Länsstyrelsen anser också att detaljplanen bör ändras för att införa skydd för byggnaden även i planen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten, se bilagan *Hur man överklagar*.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat och antikvarie Eva Björkman varit föredragande. I beslutet har även deltagit samhällsdirektör Christer Abrahamsson, enhetschef Karolina von Mentzer, funktionschef Mats Herklint och arkitekt Mehdi Vaziri.

Lisbeth Schultze

Eva Björkman

Beslutsort: Mariestad

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

Bilaga 1 karta

Bilaga 2 fotobilaga

Hur man överklagar

Kopia

Skaradjäknarnas förening

Riksantikvarieämbetet + bilagor

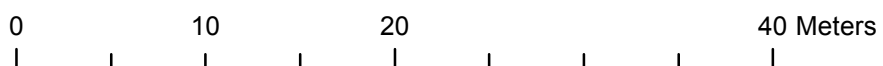
Västergötlands museum + bilagor

Västarvet, Skara + bilagor

Efter laga kraft

Riksantikvarieämbetet (med laga kraftsbevis)

Fastighetsregistret, VicNatur/ÖVR

1:400

Djäknestallet från nordväst. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum

Djäknestallet från nordnordväst. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum

Kök på övre våningen, rum 207. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum

Övre våningen, rum 204. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum

Bottenvåningen, rum 107. Foto Thomas Carlquist, Västergötlands museum